

Lærerveiledning 1

ISBN 978 82 7024 399 0

Utarbeidet av Terese Ranek
Kateketisk senter, Oslo katolske bispedømme

Imprimatur 31. mai 2022

p. Oddvar Moi, biskoppelig vikar for det kateketiske arbeide

© St Olav forlag 2022

Bilder: katolsk.no, wikimedia commons
Trykket hos 07-Media

FORORD

I 2010 utga Den katolske kirke ungdomskatekismen YOUCAT, godkjent av flere kongregasjoner i Vatikanet og med forord av pave Benedikt. I 2014 ble så boken YOUCAT Konfirmant utgitt som en hjelp for å kunne bruke YOUCAT i konfirmantundervisningen – og også flere YOUCAT-bøker er senere utgitt. St Olav forlag utga de to første bøkene på norsk allerede i 2013 og 2017, og undersøkelser fra Pastoralavdelingen/ Kateketiske senter for 3-4 år siden viste at disse bøkene allerede da hadde blitt tatt i bruk i konfirmantundervisningen av flere menigheter i Norge.

Det var likevel ikke før i 2021 at Kateketisk senter i Oslo valgte å satse aktivt på å bruke disse bøkene i konfirmantundervisningen i Norge. Vi hadde da undersøkt bøkene grundig og funnet at de var svært gode og vel egnet til katekesen også hos oss. Det var likevel et par ting ved bøkene som gjorde at vi så behovet for en egen lærerveiledning når de skal brukes i konfirmantundervisningen:

- 1) Selve YOUCAT er jo skrevet for ungdommer, men den er likevel ganske kompakt og krevende for 14–15 åringer og den trenger hjelpemateriale for å kunne brukes i konfirmantundervisningen på en fruktbar måte.
- 2) Hjelpuboken YOUCAT Konfirmant er en nyttig bok, men altfor kortfattet til bruk i Norge. I Norge har vi nemlig to års konfirmantforberedelse (i alle fall i Oslo katolske bispedømme), mens YOUCAT Konfirmant bare legger opp til ett års undervisning.
- 3) Medieutviklingen og forandringer i skolens undervisning de siste årene krever også mer av Kirken og kateketene enn tidligere, derfor mener vi at konfirmantkatekesen trenger ganske mange praktiske og pedagogiske hjelpemidler og forslag til undervisningsopplegg for å bli så god som vi ønsker den.

Terese Ranek, som det siste halve året har brukt svært mye av sin tid på å skrive denne lærerveiledningen, har pedagogisk utdanning og godt over 10 års erfaring med å undervise i norsk skole (mest på ungdomsskolen) og også flere års undervisning i menighetskatekesen. I denne lærerveiledningen har hun fått på plass mange flotte undervisningsopplegg som dekker det viktigste i troslæren og som er godt tilpasset dagens ungdommer.

Boken er lagt opp med 8 månedssamlinger for 8. klasse, og bind 2 har tilsvarende opplegg for 9. klasse. For hver måned er det laget opplegg til 5 økter, så det skulle være nok materiale for alle. Hvis menigheter samler konfirmanter til to kortere samlinger hver måned, bør det heller ikke være vanskelig å tilpasse veilederen til dette. I tillegg til denne boken finnes det også mye ekstra materiale på nett, gå til blilys.no

Lykke til med konfirmantundervisningen!

2. mai 2022 – p. Oddvar Moi, biskoppelig vikar for det kateketiske arbeide

Oversikt over innhold og tema

Til 8. klasse-året: Samling 1–8

Samling 1 (september): Hva er tro – Side 9

Hovedtema for denne samlingen er Trosbekjennelsen. Kapittel 1 i YOUCAT Konfirmant, «Innledning» brukes her, og det oppfordres til å bruke tid på å introdusere både denne (boka) og YOUCAT Katekismen, og gjerne bruke tid på å gjennomgå året som ligger foran dere. I tillegg til å bruke tid på å reflektere over hva tro er og å begynne å få et bedre grep rundt hva det vil si å være katolsk, oppfordres det også sterkt til å bruke mye tid på å bli kjent og å etablere et godt miljø konfirmantene imellom.

Samling 2 (oktober): Hva kan vi vite om Gud? – Side 20

Hovedtemaet er fremdeles trosbekjennelsen. Det er første trosartikkel som skal belyses mest, og det gjøres i YOUCAT Konfirmant kapittel 2, «Hva kan vi vite om Gud?», og det oppfordres til å bruke tid på å reflektere over Guds eksistent og over tro vs. vitenskap. Det er satt opp en del tid på å lære å bruke Bibelen. Du finner også forslag til dramatisering av bibeltekster. Samlingen er tilknyttet oktober måned, derfor finner du en del opplegg om Maria, inkludert «oppskrift» på hvordan man kan lage rosenkranser.

Samling 3 (november): Hva er synd? – Side 32

Hovedtemaet for denne samlingen er egentlig Jesus og den andre trosartikkel. For å gi forståelse for hvorfor Jesus – Guds endelig plan for menneskene – kom ned til jorden, må vi forstå hva synd er og hvor den kom fra. I YOUCAT Konfirmant gjøres dette i kapittel 3, «Hvorfor er verden skadet?». Samlingen tar spesielt for seg bibelhistorier om skapelsen, syndefallet og de 10 bud. Det legges opp til å både reflektere over og å forstå hvorfor det er så viktig for oss mennesker å ha retningslinjer for hvordan vi skal leve.

Samling 4 (desember): Jesus, både Gud og menneske – Side 43

Hovedtemaet er her er fremdeles Jesus. I tillegg til å belyse hvem Jesus var og er, og hvorfor han kom til jorden, presenteres nå også Treenigheten. I tillegg til den andre trosartikkel, fremheves derfor også den tredje. I YOUCAT Konfirmant brukes kapittel 4, «Jesus – mer enn bare et menneske». I det et nytt kirkeår har begynt, oppfordres det til å se nøyer på høytider, fester og feiringer og å få plassert dette på kirkekalenderen.

Samling 5 (januar): Dåpen og de andre sakramentene – Side 54

Hovedtemaet i denne samlingen er sakramentene. De tre sakramentene dåp, konfirmasjon og skriftemål får en sammenheng. Mest tid vies likevel til dåpen i denne samlingen. De to andre sakramentene kommer vi tilbake til i andre samlinger (konfirmasjonen i samling 9 og skriftemålet i samling 15). Ettersom mange av sakramentene er tilknyttet messen, er messen og messens gang også tema. YOUCAT Konfirmant brukes ikke her, men du trenger blant annet YOUCAT Katekismen og Bibelen.

Samling 6 (februar): Sakramentene ekteskap, ordinasjon og sykesalving – Side 65

Ett av hovedmålene med denne samlingen er å gjøre konfirmantene bedre rustet til å forstå betydningen av det å bli kalt av Gud. Både i ekteskapet og i ordenslivet blir man kalt til å gi avkall på noe av seg selv. I sykesalvingen gir man avkall på kontrollen over sitt eget liv i det man legger det i Guds hender, enten for å be om helbredelse, eller for å gjøre seg klar til å avslutte ens jordiske liv. YOUCAT Konfirmant brukes ikke her, men du trenger blant annet YOUCAT Katekismen og Bibelen. I en av øktene kommer man innom kroppens teologi, og – som en motpol til dette – det seksualiserte samfunnet vi lever i, der pornoindustrien i skrivende stund gjør alt i sin makt for å dra barn og ungdom i alle aldre inn i sitt ugudelige mørke.

Samling 7 (mars): Sakramentet kommunionen/eukaristien; Gud ofrer sin Sønn for oss – Side 77

Hovedtemaet for denne samlingen er eukaristien, kommunions sakrament. I YOUCAT Konfirmant tas dette opp i kapittel 5, «Hvorfor måtte Jesus dø?». Her er det fokus på Jesus som offer, at Han ga sitt liv for oss. I samme kapittel presenteres også noen mennesker som har ofret sitt liv for andre (mennesker). Både i YOUCAT Katekismen og i Bibelen belyses det som skjedde på skjærtorsdag og langfredag. Denne samlingen er lagt til fastetiden, derfor presenteres en «hva, hvordan og hvorfor» om nettopp disse 40 dagene før den stille uke. Messen er naturlig nok i fokus når man snakker om eukaristien. Det er lagt opp til at konfirmantene blant annet er med og planlegger og – ikke minst – deltar i en messe.

Samling 8 (april): Jesu oppstandelse – Side 88

Hovedtemaet er – som man ser – Jesu oppstandelse. I tillegg til å lese om dette i Biblene, i YOUCAT Katekismen og i YOUCAT Konfirmant (kapittel 6, «Jesu comeback – eller historien om oppstandelsen»), anbefales det å bruke tid på vår egen oppstandelse; livet etter døden. Hva skjer når vi dør? Hvorfor er det så viktig å tro på Gud og å følge Jesus? I denne sammenheng belyses også skjærsilden og helvete. Men, først av alt skal konfirmantene lære om Jesu oppstandelse, om hva dette har å si for oss og om hvordan vi minnes og feirer dette i kirken.

Introduksjon og viktig informasjon til deg, kateketen

Først og fremst og ytterst viktig!

Tusen hjertelig takk for at du har sagt ja til å undervise konfirmantene i din menighet! At du stiller opp her har enormt å si både for konfirmantene selv, for deres foreldre, for menigheten og for Kirken. Som takk for at du stiller opp har flere av prestene våre skrevet en mini-preken/hilsen til hver av samlingene/temaene. Her kan du hente litt inspirasjon, råd og tips før du kaster deg inn i undervisningen.

Hensikten med en slik veileder

Etter samtale med flere konfirmantkateketer, og basert på egen flerårig erfaring innen både skole og katekese, er det én ting som er helt klart når det gjelder lærerveiledninger: De beste er de som ikke krever at brukeren følger alt fra A til Å, men gir en så stor forutsigbarhet og fleksibilitet at brukeren temmelig nøyaktig vet hvor å finne det som brukeren selv føler passer inn i den undervisningen/det opplegget han/hun holder på med akkurat der og da. Her forsøker vi å gjøre akkurat dette: Du finner det som er nyttig for deg og dine konfirmanter, enten det er noe fra selve boka/heftet, noe fra nettressursene eller noen av filmene og dokumentarene. Alt det andre – som du ikke føler er nyttig – kan du bare se bort fra. Men, først kan det være lurt å lese det som står i innledningsvis i instruksjonen her, og å skimme igjennom boka/opplegget så du får et overblikk.

Hvordan veilederen er lagt opp, og hvorfor

Den boka du nå sitter med er knyttet tett opp mot YOUCAT Konfirmant og YOUCAT Katekismen. Den første av disse er en svært anvendelig bok for konfirmanter. Den er imøtekommende med sin «tynnhet», kapitlene er korte, den er delvis tidløs med sine strektegninger, og den krever ikke at konfirmantene går i kirken og deltar i undervisningen fordi de nødvendigvis er superinteresserte og engasjerte katolikker. Selvfølgelig må vi be og håpe at de skal **bli** dette, samtidig som vi heller ikke glemmer alle de ungdommene/konfirmantene som nettopp **er** svært engasjerte og interesserte i Kirken og i troen.

Men det er altså en sannhet at mange ungdommer i dag blir konfirmert av helt andre grunner enn de religiøse, og dette må vi ta hensyn til når vi underviser. Mange av dem har dessverre ikke et veldig positivt forhold til kirken og til menigheten, da kirken ikke har greid å henge helt med i utviklingen av samfunnet og hva dette har gjort med de unge. Barn og unge trenger kirken kanskje mer enn noen gang før, men de forstår nødvendigvis ikke dette selv. I tillegg til å sørge for at konfirmantene får den kunnskapen og religiøse innsikten de trenger for å bli konfirmert, bør vi som jobber med barn og unge i de katolske menighetene hjelpe de unge å få en tilhørighet til hverandre (innad i gruppa), til sin menighet og til Kirken. For å hjelpe deg, kateketen, med denne oppgaven finner du derfor mange aktiviteter, gruppearbeid, leker og andre kanskje overraskende og utradisjonelle undervisningsopplegg i denne veilederen.

Samlinger, økter, bøker, ressurser og opplegg

I hver av de 8 samlingene (per år) finner du fem hovedøkter. **Økt 1 og Økt 2** er som regel teoretiske (med noen få unntak). Teoriøktene har ofte en lik oppbygning. Flere av øktene begynner med å engasjere forhåndskunnskap v.h.a. quizer, spørsmål, mini-filmer, m.m. og/eller det stilles reflekterende spørsmål som enten kan løses i plenum eller i grupper. Deretter går man gradvis inn i tema/det nye som skal innlæres. **Økt 3** legger opp til en eller flere aktiviteter knyttet til tema. Av og til må det litt teori til i begynnelsen av Økt 3 slik at man lettere forstår de aktiviteter som foreslås gjennomført. **Økt 4** fokuserer på det sosiale. I begynnelsen (spes. i 8. kl) er det svært mange leker, spesielt bli-kjent-leker, slik at man gjennom disse hjelper konfirmantene å etablere et godt miljø seg imellom. Etter hvert endrer Økt 4 seg, og konfirmantene bes ofte engasjere seg mer innad i menigheten, eller utad – utenfor egen menighet – i det katolske Norge. **Økt 5** er primært henvisninger til filmer, dokumentarer og serier. Disse bruker du hvis du finner det nyttig. Du kan f.eks. velge å vise en av Sycamore-episodene for konfirmantene, og bruke både spørsmålene som finnes i selve episoden, samt opplegget Sycamore-serien selv har til hver av episodene. Lenkene til Sycamores egne oppgaver finnes også alltid i Økt 5. Filmer, dokumentarer etc. som foreslås brukt i andre økter, ligger som regel i Økt 5.

Bøkene: Hovedboka – for konfirmantene - er den lille oransje, **YOUCAT Konfirmant**. Denne boka dekker likevel *ikke* alle tema man bør være innom når man forbereder 8. og 9.klassinger til konfirmasjon. **Hovedtemaene er Trosbekjennelsen, Sakramentene, de 10 bud og troslivet med fokus på bønn og trosliv.** For å få dekket disse temaene,

brukes **YOUCAT Katekismen** og **Bibelen** svært mye. I tillegg anbefales det å bruke **YOUCAT Ungdomsbønneboka** og **YOUCAT Skriftemålsboka**.

PowerPoint og utskrivbare ressurser: Til hver samling finner du en PowerPoint med ressurser til øktene. Har du ikke mulighet til eller ønske om å bruke en digital ressurs (som f.eks. PowerPoint), finnes den samme informasjonen mest sannsynlig som utskiftbar ressurs. Av og til kan det være lurt å gi konfirmantene slike ressursark (som et tillegg til det digitale). Bli det mange utskrifter er det lurt å la konfirmantene få **en perm** å samle dette i. I St. Olav Bokhandel vil det etter hvert komme en liten perm som har lignende forside som YOUCAT Konfirmant. Bruk gjerne denne.

Film og musikk: På nettsidene vil du finne flere film-ressurser. Her vil du også finne musikkressurser. Ungdom hører (og ser på) mye musikk. Mange av dem har ikke noe forhold til kristen pop og rock, men ville kanskje vært interessert i det hadde de visst om hvilke artister, band og grupper som eksister. En god idé kan være å starte hver av samlingene (eller en økt) med å la konfirmantene lytte til/se en sang/musikkvideo som kan passe til tema dere skal jobbe med.

«**Lekser**»: I oversikten over økter, tema, m.m. vi finner du et forslag til hva konfirmantene kan forberede hjemme fra gang til gang. Det er lurt å ikke kalle dette lekser, men kanskje heller *forberedelse/forberedelsesmateriell*.

Helgen grupper og helgen oppgaven – Hva er dette? Våre helgener er våre trosforbilder, og konfirmanter verden over blir oppfordret til å ta et helgennavn. For at konfirmantene bedre skal forstå hva en helgen er, og gjerne huske/lære litt om noen av helgenene, kan det være lurt å la konfirmantene selv presentere noen helgener for hverandre. I veilederen foreslås derfor å bruke noe som kalles *helgen grupper*. 3 ganger hvert år oppfordres du til å dele inn konfirmantene i grupper. Her slår du to (kanskje tre) fluer i en smekk. Først og fremst er det lettere for konfirmantene å bli kjent i små/mindre grupper, og flere tør kanskje delta når de ikke trenger å forholde seg til alle (plenumsgruppa) på en gang. Hver gang du deler inn i nye grupper foreslås det så at gruppene får hvert sitt helgennavn (du velger navnene). Gi gruppene noen enkle ressurser om helgenen de har fått tildelt, og be dem lage en liten presentasjon om denne. Presentasjonene deler de med hverandre. I nettressursene vil du finne enkel informasjon om en rekke helgener, og et forslag til hvordan konfirmantene kan gå frem når de forbereder sin helgenpresentasjon.

Andre ressurser/digitale ressurser: På Blilys.no finner du egne sider for alle ressursene som tilhører veilederen.

Generelle tips for god undervisning/ledelse av barn og unge i katekesen:

- **Vær interessert og ikke kun interessant.** *Eksempler:* Husk hva konfirmantene heter og *bruk* navnet deres så ofte det er naturlig. Lytt til hva de har å si og ta dem på alvor. Få telefonnummer/kontaktinformasjon, hold litt kontakt med dem (ikke bare med foreldrene), og send gjerne burdagshilsener.
- **Lev evangeliet:** Streb etter å være en god rollemodell med tanke på det du underviser i.
- **Sett tydelig rammer** for konfirmantsamlingene: Det skal være gjensidig respekt. Har noen fått ordet bør andre være stille. Gjør undervisningen/opplegget forutsigbart!
- **Det er tillatt å ta feil** både for konfirmantene og for deg som kateket. Ikke legg lista for deltakelse så høyt at det kun er riktige svar som er ok.
- **Vis positivitet:** Du er katekesens, menighetens og Kirkens ansikt utad. Det du sier og gjør kan lett bli ensbetydende med det du vil formidle. Smil derfor mye og vær entusiastisk!

Masse lykke til med katekesen undervisningen! – Hilsen Terese Ranek

8.klasse – Samlinger, økter, tema, «leksrer» og helgengrupper (H)

Samlinger	Hovedtema	Økt 1 Teori	Økt 2 Teori	Økt 3 Aktivitet	Økt 4 Sosialt
	«Forberede» = Konf. ser på, leser eller gjør følgende før neste samling (= «Leksrer»)				
Samling 1 September	Side 9–19 Hva er tro? Trosbekjennelsen Forberede: YOUCAT Konfirmant kap. 2	Hva er en katolikk og hva er tro?	Forventninger og forberedelser til konfirmasjonen – Vi setter i gang! H	Trosbekjennelsen og helgener + H (Som et unntak er den første Økt 3 i både 8. og 9. klasse teoretiske økter ettersom Økt 1 begge årene er mer praktiske og sosiale.)	Bli kjent-leker m.fl. –Jeg presenterer ... –Strømføringsleken –Sheriff –Terje Tøffel –Livslinjer –Kims-Lek
Samling 2 Oktober	Side 20–31 Hva kan vi vite om Gud? Trosbekjennelsen 1. trosartikkelen Forberede: YOUCAT Konfirmant kap. 3	Hva betyr det å tro på Gud?	Gud og Bibelen, et bibelkurs og bibel-dramatisering	Helgener, Maria og Rosenkransen: Lag din egen Rosenkrans m.m.	Leker: –Memory game –Babels tårn –Hvem er jeg? –Avisleken –Er det sant?
Samling 3 November	Side 32–42 Hva er synd? Trosbekjennelsen 2. trosartikkel De 10 bud Forberede: YOUCAT Konfirmant kap. 4	Verden, synden og Guds plan	Å bli bedre kjent med Bibelen	Jesus er veien [her: broen] til Gud: Å bygge en solid bro av papir...	Trygghets- og samarbeidsleker: –Å føre i blinde –Memory game med levende mennesker
Samling 4 Desember	Side 43–53 Jesus – både Gud og menneske Trosbekjennelsen 2. og 3. trosartikkel Treenigheten Forberede: Forslag til «leksrer» ligger i nettressursen.	Hvem, hva, hvor, når og hvordan om Jesus H	Jesus – Både Gud og menneske. Den Hellige Treenighet	Jesus, Kirken, kirkeåret og tidebønnene: Å blant annet lage en kirkekalender	Superhelter, og morsomme leker: –Jesus, min superhelt –Fra mark til superhelt –Den hellige familie i stallen
Samling 5 Januar	Side 54–64 Dåpen og de andre sakramentene Forberede: Forslag til «leksrer» ligger i nettressursen.	Sakramentene og Messen	Dåp ... og litt om konfirmasjonen og skriftemålet	Faddere i menigheten: Å integrere konfirmantene mer i menighetene ved å organisere en fest ...	Sammensveisende og temafokuserte leker: –Menighetsleken –Sakramentsatriatlon –Se opp for djevlen!
Samling 6 Februar	Side 65–76 Ekteskapet, ordinasjonen og sykesalvingen Forberede: Forslag til «leksrer» ligger i nettressursen.	Sakramentene ekteskap, ordinasjon og sykesalving	Ekteskapet og ordinasjonen – To forskjellige kall	Et intervju ... Å lage et intervju med en prest, nonne munk, eller en legperson som er sterk i sin tro	Trygghets- og samarbeidsleker: –Falleleken –Smakeleken –Mennesketårnet
Samling 7 Mars	Side 77–87 Eukaristien; Gud ofrer sin Sønn for oss Forberede: YOUCAT Konfirmant kap. 5	Hva er et offer? Hvorfor ofret Gud sin sønn?	Kommunionens sakrament, messen og fastetiden H	Messen «hands-on»: Blant annet planlegging og gjennomføring av en messe, m.m.	Fastetiden – en annerledes tid som krever en litt annerledes Økt 4: Å øve på å faste
Samling 8 April	Side 88–98 Jesu oppstandelse Forberede: YOUCAT Konfirmant kap. 6	Jesus – Korsfestelsen og oppstandelsen	Vår oppstandelse – Livet etter døden: Hva skjer når vi dør?	Påskevigilien – Jesu oppstandelse feiret i kirken	En påskefest Leker til festen: –Quiz/Kahoot/-Natursti